

PM 2016:182 RI (Dnr 110-1402/2016)

Jämn könsfördelning i bolagsstyrelser (Ds 2016:32)

Remiss från Justitiedepartementet

Remisstid den 25 november 2016

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Som svar på remissen ”Jämn könsfördelning i bolagsstyrelser” (Ds 2016:32) hänvisas till vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård anför följande.

Ärendet

Justitiedepartementet har remitterat promemorian ”Jämn könsfördelning i bolagsstyrelser” (Ds2016:32) till staden för yttrande. I departementspromemorian konstateras att det historiskt sett har varit en mycket låg andel av kvinnor i ledande svenska företags styrelser och ledningsgrupper. Detta går inte att förklara med att kvinnor saknar förutsättningar att delta i sådana sammanhang och innebär att kvinnor på grund av sitt kön stängts ute från det ekonomiska beslutsfattandet och en maktbas i samhället.

Regeringen föreslår därför att minst 40 procents representation av vardera kön i styrelsen ska gälla för bolag vars aktier är upptagna till handel på en reglerad marknad (aktiemarknadsbolag) samt för bolag i vilka staten äger samtliga aktier. Avsikten är att lagändringen ska påskynda en positiv förändring av könsfördelningen både i styrelser och i andra ledande befattningar i näringslivet.

Remissen finns att läsa i sin helhet på [regeringens hemsida](#).

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB.

Stadsledningskontoret ser positivt på lagförslaget eftersom en jämn könsfördelning i bolagsstyrelser är en grundläggande jämställdhetsfråga.

Stockholms Stadshus AB har inga synpunkter på remissen och konstaterar att frågan om könsfördelningen i kommunala bolagsstyrelser bör bli föremål för en särskild utredning.

Mina synpunkter

Trots att frågan om könsfördelning i bolagsstyrelser varit aktuell under en lång tid nås inte målet tillräckligt snabbt. Beslut som påverkar alla medborgares ekonomi, liv

och vardag fattas i stor utsträckning av män. En ökad mångfald är något som bör strävas efter på alla områden och det är inte rimligt att gå miste om kompetens och kunskap på grund av hämmande könsnormer och strukturer. Att människor i Sverige fortfarande diskrimineras på grund av sitt kön kräver politiska insatser. En politik som bryter den rådande mansdominansen i näringslivet, synliggör kvinnor och tar oss ännu ett steg på vägen mot ett jämställt samhälle.

Förslaget undantar i nuläget styrelser i kommunala bolag. Det är dock angeläget att denna fråga utreds vidare, då könsfördelningen är skev även där. Till dess bör de partier som nominerar ledamöter till styrelser arbeta för en jämnare könsfördelning.

Jag välkomnar förslaget om en jämn könsfördelning i bolagsstyrelser och konstaterar att det ligger i linje med stadens budget för 2016, där det framhålls att stadens nämnder och bolagsstyrelser ska verka för att Stockholm ska vara en jämställd stad där makt, möjligheter och resurser fördelas jämnt oavsett kön.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Som svar på remissen ”Jämn könsfördelning i bolagsstyrelser” (Ds 2016:32) hänvisas till vad som sägs i stadens promemoria.

Stockholm den 27 oktober 2016

KARIN WANNGÅRD

Bilaga

Remissen – en sammanfattning

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Anna König Jerlmyr, Joakim Larsson och Cecilia Brinck (alla M) och borgarrådet Lotta Edholm (L) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Föredragande borgarrådets förslag till beslut avslås.
2. Som svar på remissen från justitiedepartementet anføres följande.

I departementspromemorian föreslås att minst 40 procents representation av vardera kön i styrelsen ska gälla för bolag vars aktier är upptagna till handel på en reglerad marknad (aktiemarknadsbolag) samt för bolag i vilka staten äger samtliga aktier. Avsikten är att lagändringen ska påskynda en positiv förändring av könsfördelningen både i styrelser och i andra ledande befattningar i näringslivet.

Vi delar uppfattningen att andelen kvinnor i ledande positioner behöver ökas, den skeva könsfördelning är en indikator på att män och kvinnor inte ges likvärdiga möjligheter. Kvotering är dock inte lösningen på problemet, när kvinnor reduceras till att bli representanter för sitt kön istället för sin kompetens förstärks snarare skillnaderna mellan könen. Det är inte jämställdhet.

Ytterligare en faktor att ta i beaktande när det gäller att lagstifta om könsfördelning i börsbolag är vilket extremt ingrepp i äganderätten det skulle utgöra. Vi ser också att andelen kvinnor redan ökar i bolagsstyrelser utan särbehandling. I år var andelen kvinnor i börsbolagsstyrelser 30,7 procent, vilket är en ökning med 8 procentenheter sedan 2013.

Trots att det sker en positiv trend utan politisk inblandning när det gäller kvinnor på ledande positioner väljer den socialdemokratiska regeringen att styra privatägda bolag, istället för att faktiskt fokusera på det som gör verklig betydelse i form av praktisk jämställdhet i näringslivet.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av Anna König Jerlmyr, Cecilia Brinck, Dennis Wedin, Johanna Sjö och Jonas Nilsson (alla M) och Lotta Edholm (L) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av Jonas Naddebo (C) och Erik Slottner (KD) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Justitiedepartementet har remitterat promemorian ”Jämn könsfördelning i bolagsstyrelser” (Ds2016:32) till staden för yttrande. I departementspromemorian konstateras att det historiskt sett har varit en mycket låg andel av kvinnor i ledande svenska företags styrelser och ledningsgrupper. Detta går inte att förklara med att kvinnor saknar förutsättningar att delta i sådana sammanhang och innebär att kvinnor på grund av sitt kön stängts ute från det ekonomiska beslutsfattandet och en maktbas i samhället.

Regeringen föreslår därför att minst 40 procents representation av vardera kön i styrelsen ska gälla för bolag vars aktier är upptagna till handel på en reglerad marknad (aktiemarknadsbolag) samt för bolag i vilka staten äger samtliga aktier. Avsikten är att lagändringen ska påskynda en positiv förändring av könsfördelningen både i styrelser och i andra ledande befattningar i näringslivet.

Lagregeln ska inte gälla för styrelsesuppleanter samt för arbetstagarledamöter och andra styrelseledamöter som inte utses av en bolagsstämma. Bolagsverket ska enligt förslaget ålägga ett aktiemarknadsbolag med en skev könsfördelning i styrelsen att betala en sanktionsavgift.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2017 där bolag som har bildats före ikraftträdandet inte ska vara skyldiga att uppfylla kravet på jämn könsfördelning förrän det räkenskapsår som påbörjas närmast efter den 31 december 2018. Det innebär att bolagen ska uppfylla kravet senast vid de årsstämmor som hålls under våren 2019.

I promemorian konstateras att könsfördelning också i kommunala bolag under en längre tid varit skev. Styrelseledamöter i kommunalt ägda bolag utses av kommunfullmäktige. I praktiken väljs styrelseledamöterna i kommunala bolag enligt samma princip som ledamöterna i nämnderna, dvs. genom de politiska partiernas nomineringsarbete. De kommunala bolagen är en del av hur den politiska representationen genomförs i den kommunala verksamheten. Detta väcker enligt promemorian frågan om huruvida könsfördelningen i kommunala bolag bör ses endast i ett bolagsstyrningsperspektiv eller även mot bakgrund av vilka krav på jämställdhet som ställs på kommunal verksamhet i stort. Vidare framförs att det bör övervägas om en eventuell reglering gällande kommunala bolag bör ske i kommunallagen hellre än i aktiebolagslagen, för att frågan ska belysas och regleras utifrån kommunernas förutsättningar. Enligt promemorian förutsätter ett lagförslag om jämn könsfördelning i kommunala bolagsstyrelser ytterligare överväganden rörande hur den kommunala verksamheten bedrivs. Starka skäl talar enligt promemorian för en lagreglering och frågan bör därför bli föremål för en särskild utredning.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 28 september 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret delar uppfattningen som framförs i departementspromemorian om vikten av att kvinnor och män ska ha lika möjligheter att forma sina liv och nå befattningar som ger makt och inflytande. Jämn könsfördelning i bolagsstyrelser är en grundläggande jämställdhetsfråga med direkt koppling till det första av de fyra nationella jämställdhetspolitiska delmålen¹ om *en jämn fördelning av makt och inflytande. Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva medborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet.*

Stadens vision 2040 om ett Stockholm för alla, slår fast att Stockholm ska vara en socialt hållbar stad och i budget för 2016 framhålls att stadens nämnder och bolagsstyrelser ska verka för att Stockholm ska vara en jämställd stad där makt, möjligheter och resurser fördelas jämnt oavsett kön.

Kommunstyrelsen beslutade den 14 januari 2009 att staden skulle underteckna *Europeisk deklaration om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå* (dnr 222-2353/2008) (Community of European Municipalities and Regions - CEMR). Utgångspunkten för deklarationens innehåll är att kommuner, landsting och regioner har en nyckelroll som stora arbetsgivare, beslutsfattare, opinionsbildare och ansvariga för grundläggande infrastruktur i form av kommunala tjänster och produkter. I denna deklaration läggs sex grundläggande principer fast där en av dem är att ett representativt deltagande av kvinnor och män i beslutsprocessen är en förutsättning för ett demokratiskt samhälle.

Stadsledningskontoret ser mot den bakgrunden positivt på lagförslaget.

Verksamheterna som Stockholms bolag ansvarar för är viktiga angelägenheter för stadens invånare och har därmed stor betydelse för staden. Det är viktigt att bolagsstyrningen är god och en betydelsefull faktor är i det sammanhanget styrelsens sammansättning. Staden kan genom jämn könsfördelning i sina bolagsstyrelser bidra till ökad jämställdhet. Frågan om könsfördelning i kommunalt ägda bolag är dock komplex eftersom varje enskild styrelseledamot första hand utses på grund av sin partipolitiska tillhörighet genom den nomineringsprocess där enskilda partier tillsätter de poster de tilldelats. Stadsledningskontoret välkomnar därför att regeringen avser att göra frågan till föremål för en särskild utredning.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen besvarar justitiedepartementets remiss departementspromemorian *Jämn könsfördelning i bolagsstyrelser* (Ds 2016:32) i enlighet med detta tjänsteutlåtande.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s yttrande daterat den 10 oktober 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms stad bedriver sedan en lång tid tillbaka ett aktivt och medvetet arbete för jämställdhet och integration. Arbetet ska genomsyra samtliga verksamheter inom staden och i budgeten för 2016 framgår att staden ska ligga i framkant i frågor som handlar om jämställdhet och likabehandling. Målet är ett jämställt Stockholm där makt och resurser fördelas lika. Stockholms stads jämställdhetsmål styrs av flera lagar samt policys och riktlinjer, som omfattar stadens alla verksamheter.

Kommunstyrelsen beslutade den 14 januari 2009 att staden skulle underteckna *Europeisk deklaration om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå* (dnr 222-

¹ Prop. 2005/06:155

2353/2008) (Community of European Municipalities and Regions - CEMR). Utgångspunkten för deklarationens innehåll är att kommuner, landsting och regioner har en nyckelroll som stora arbetsgivare, beslutsfattare, opinionsbildare och ansvariga för grundläggande infrastruktur i form av kommunala tjänster och produkter. I denna deklaration läggs sex grundläggande principer fram där en av dem är att ett representativt deltagande av kvinnor och män i beslutsprocessen är en förutsättning för ett demokratiskt samhälle.

När det gäller förslaget om ett lagstadgat könsfördelningskrav för styrelser i aktiemarknadsbolag och statligt helägda bolag har koncernledningen inga synpunkter. För stadens nämnder och styrelser utses ledamöterna av kommunfullmäktige på grundval av de politiska partiernas nomineringsarbete. Enligt koncernens uppfattning ansvarar respektive parti för att i sitt nomineringsarbete beakta kompetens och samtidigt säkra att fördelningen mellan kön, ålder, bakgrund och sexuell läggning speglar det samhälle som vi lever i.

Koncernens helägda dotterbolags bolagsstyrelser (16 bolag) har sammantaget en jämn könsfördelning bland de ordinarie ledamöterna, 47 procent män och 53 procent kvinnor. Bland suppleanterna är 44 procent kvinnor och 56 procent män. Även om det kan skilja sig mellan de enskilda bolagsstyrelserna är könsfördelningen på totalnivå i koncernen 49 procent kvinnor och 51 procent män.

	Ordinarie ledamöter		Suppleanter		Totalt	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Koncernen Stockholms Stadshus AB totalt	53 %	47 %	44 %	56 %	49 %	51 %

Styrelsesammansättning i Stockholms Stadshus AB koncernen, 2016-10-07.

Enligt promemorian finns det starka skäl som talar för en lagreglering och frågan om könsfördelningen i kommunala bolagsstyrelser bör därför bli föremål för en särskild utredning.

De kommunala bolagen är en del av hur den politiska representationen genomförs i den kommunala verksamheten och koncernledningen konstaterar mot den bakgrunden att en lagändring gällande tillsättning av bolagsstyrelser borde få konsekvenser för hur ledamöter till nämnderna utses. Könsfördelningen i kommunala bolag bör därför inte enbart ses ur ett bolagsstyrningsperspektiv, utan även mot bakgrund av vilka krav på jämställdhet som ställs på kommunal verksamhet i stort.

En process för styrelsetillsättning, som utgår från både politiskt parti och kön riskerar att bli komplex, och koncernledningen välkomnar därför att frågan om en jämnare könsfördelning utifrån kommunernas förutsättningar blir föremål för en särskild utredning. En sådan utredning bör bl.a. innehålla direktiv om att beskriva hur de kommunägda bolagsstyrelsernas och nämndernas representanter utses idag samt belysa konsekvensen av förslag till förändringar rörande dessa processer.